

Flere faglærte i Aarhus

***Afrapportering af
strategigruppens forslag til initiativer i Aarhus og
interessevaretagelse***

*Christian Mathiasen (formand),
forhenværende rektor for Erhvervsakademi Aarhus*

*Signe Tychsen Philip,
underdirektør og chef for Erhvervs- og Arbejdsmarkedsuddannelser i Dansk Industri*

*Lene Overgaard Andersen,
CEO i Johnson Controls Denmark*

14. december 2022

Sammenfatning af strategigruppens anbefalinger

I denne afrapportering præsenteres forslag til attraktive læringsmiljøer på erhvervsuddannelserne i Aarhus og til interessevaretagelse. Forslagene er udarbejdet af en ekstern strategigruppe bestående af Christian Mathiasen (formand), Lene Overgaard Andersen (CEO i Johnson Controls Denmark) og Signe Tychsen Philip (underdirektør i Dansk Industri), der i foråret 2022 blev udpeget af Aarhus' borgmester, Jacob Bundsgaard, til at komme med deres bud på, hvordan Aarhus gennem attraktive læringsmiljøer og interessevaretagelse kan få flere til at vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse.

Strategigruppen har på baggrund af elevbestanden på Aarhus' fire erhvervsskoler erkendt, at rekrutteringskilden til erhvervsuddannelserne primært består af målgrupperne "unge voksne" (de 20- til 24-årige) og "voksne" (25 år og derover) og i mindre grad unge afgangselever fra grundskolen, som har fået mest fokus i de hidtidige rekrutteringsindsatser på erhvervsuddannelsesområdet. Således viser undersøgelser fra DEA, at der i perioden 2016-2021 er brugt over en halv milliard kroner i Danmark på indsatser målrettet at højne overgangsfrekvensen fra grundskole til erhvervsuddannelser.

På den baggrund foreslår strategigruppen, at Aarhus Kommune i sine indsatser fremadrettet prioriterer de unge voksne og voksne på lige fod med de unge. Denne prioritering skyldes, at målet med strategigruppens arbejde er at få flere faglærte i Aarhus. Og derfor er det ikke nok kun at øge tilmeldingerne til erhvervsuddannelserne direkte fra grundskolen. Studenter, voksne ufaglærte etc. skal også medtænkes, hvis der samlet set skal uddannes flere faglærte. På samme tid er det afgørende, at frafaldet – særligt mellem grundforløbet og hovedforløbet – mindskes, så der i sidste ende uddannes flere faglærte.

Med afsæt i ovenstående overvejelser og en inddragende proces, der har involveret erhvervsskolerne, virksomheder, videnspersoner og de unge, foreslår strategigruppen, at Aarhus Kommune arbejder videre med fem initiativer:

- 1) Et Aarhuspartnerskab, som styrker samarbejdet mellem Aarhus Kommune, erhvervsskolerne og virksomheder om at få flere til at vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse. Partnerskabet skal være frivilligt, men forpligtende for de deltagende parter på området og kan f.eks. relatere sig til lærepladser,

lærlingefællesskaber, folkeskoleindsatser og opkvalificering af lærere. Forslaget forudsætter, at Aarhus Kommune koordinerer og implementerer partnerskabet.

- 2) Et initiativ, der drager fordel af Aarhus' potentialer som studieby ved at koble faglige miljøer på tværs af ungdomsuddannelser, videregående uddannelser og virksomheder i et samarbejde om de særligt grønne uddannelser, hvilket skal styrke erhvervsuddannelsernes prestige og læringsmiljøer. Der kan tages stilling til, om et sådant tværfagligt miljø kan udmøntes i et samarbejde om én eller flere fysiske lokationer, som kan være kraftcenter for initiativet.
- 3) Indsatser for at flere søger en erhvervsuddannelse i Aarhus udvides fra entydigt fokus på grundskolelever til også at omfatte unge voksne og voksne, herunder studenter, som ikke kommer i gang med – eller gennemfører – en videregående uddannelse
- 4) Styrkelse af boligforhold for elever på erhvervsuddannelser, så skolehjem og kollegier i højere grad bruges til at styrke erhvervsuddannelsernes faglige og sociale miljøer, hvilket kan højne uddannelsernes attraktivitet og mindske frafald. Det kan ske ved at tydeliggøre, at erhvervsuddannelseselever også har adgang til byens kollegier, og ved at målrette kollegiepladser til lærlinge for at sikre et samlet miljø etc. Strategigruppen mener desuden, at man i endnu højere grad kan udnytte potentialerne for helhedsskole i Aarhus, både i forhold til adgangen til skolehjem og ved at udnytte skolehjem og kollegier som fysisk ramme for en sammenkobling med erhvervsskolernes faglige og sociale miljøer.
- 5) Styrket synliggørelse af erhvervsuddannelserne ved, at Aarhus Kommune styrker sin kommunikation om erhvervsuddannelsesindsatserne over for erhvervslivet, positionerer erhvervsuddannelserne over for målgrupper, der overvejer at søge ind på de videregående uddannelser, og prioriterer sit valg af medlemmer til erhvervsskolernes bestyrelser.

Strategigruppen peger desuden på vigtigheden af, at der på nationalt plan tages fat om de strukturelle eller andre udfordringer, som kræver nationale løsninger. I første omgang afventer strategigruppen reformkommissionens anbefalinger til uddannelsesområdet.

1.0 Indledning og rammesætning for afrapportering

I 2020 igangsatte Aarhus Kommune en intensiveret og koordineret indsats, der skal få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse. Indsatsen er sidenhen blevet suppleret af en strategigruppe, som i 2022 har haft til opgave at afrapportere til borgmesteren med konkrete forslag til initiativer for attraktive læringsmiljøer på erhvervsuddannelsesområdet. I nærværende afrapportering fra strategigruppen beskrives indledningsvis den overordnede rammesætning og historik for strategigruppens arbejde, og senere præsenteres deres forslag til initiativer i Aarhus, som de mener, Aarhus Kommune kan være katalysator for, hvis man vil uddanne flere faglærte, end tilfældet er i dag.

1.1 Beskrivelse af udfordringen med at få flere til at vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse

Aarhus og Danmark har en stor udfordring med, at der uddannes for få faglærte. Ifølge en analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd står Danmark i 2030 til at mangle cirka 100.000 faglærte. Det er vel at mærke uden at tage højde for de ekstra faglærte, der skal bruges til at implementere den grønne omstilling¹. En analyse fra COWI viser desuden, at der alene i industrien forventes en merefterspørgsel på samlet set ca. 57.000 faglærte på landsplan frem mod 2030 som følge af forventede investeringer i 70-procentmålsætningen².

Udfordringen bunder i, at der uddannes for få faglærte til at dække efterspørgslen på arbejdsmarkedet. Dette skyldes blandt andet lave tilmeldinger til erhvervsuddannelserne, faldende ungdomsårgange og til dels en stigende efterspørgsel på faglærte – f.eks. i Aarhus – inden for områder som detail, kontor, sosu samt hotel og restauranter, såvel som mangel på smede og elektrikere, industrioperatører, mekanikere og gartnerimedarbejdere.

Aarhus Kommune har på den baggrund en målsætning om, at 22,5 procent af afgangseleverne fra grundskolen i 2030 vælger en erhvervsuddannelse efter grundskolen. I 2022 var det måltal 13,2 procent, hvilket er 3,3 procentpoint fra måltallet for Aarhus i 2022. Målsætningen er en

¹ <https://www.ae.dk/analyse/2021-03-danmark-mangler-99000-faglaerte-i-2030>

² <https://iu.dk/nyheder/nyheder-fra-industriens-uddannelser/2022/70-pct-co2-reduktion-forudsætter-tusindvis-af-nye-medarbejdere-i-industrien/>

konsekvens af, at der uddannes for få faglærte til arbejdsmarkedets behov. Derfor er ambitionen bag målsætningen først og fremmest at uddanne flere faglærte.

For at løse denne problemstilling har man nationalt, regionalt og lokalt ifølge de seneste analyser fra DEA igangsat over 200 forskellige initiativer for cirka en halv milliard kroner i årene 2016-2021³. Erfaringerne fra disse indsatser er overvejende positive, men det er ikke kommet til udtryk i tilmeldingerne til erhvervsuddannelserne, som ikke er steget i perioden.

Størstedelen af disse indsatser har rettet sig mod grundskoleelever, hvor det mest almindelige fokus har været at øge erhvervsuddannelsernes attraktivitet. Til gengæld har aktiviteter vedrørende miljøerne på erhvervsuddannelserne og rekruttering af andre grupper end grundskoler været mindre udbredt.

Året 2022 har endvidere været præget af et stort fokus på problemstillingen med søgningen til og fastholdelsen på erhvervsuddannelserne. Det gælder både implementering af trepartsaftale fra 2020 om tidlig aftaleindgåelse, opråb fra lærlingeorganisationer om behovet for, at der skulle investeres mere i erhvervsuddannelserne og 40 organisationer, der på tværs af ungdomsorganisationer, politiske ungdomspartier, arbejdsgivere, fagforeninger og erhvervsskoler i september er kommet med et fælles opråb om, at erhvervsuddannelserne skal løftes markant⁴. De 40 organisationer peger på seks forslag, som, de mener, kan løfte erhvervsuddannelserne: 1) bæredygtig økonomi, 2) undervisere i topklasse, 3) gennemsigtighed, 4) styrket samarbejde om lærlinge og elever, 5) fremtiden er digital og 6) lærlinge og elever bor og lærer sammen.

1.2 Politisk opdrag for indsatsen

På baggrund af udfordringen med at få flere til at vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse igangsatte Aarhus Kommune i sit budget for 2021 og overslagsårene en intensiveret og koordineret indsats for at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse.

³ <https://dea.nu/i-farver/arrangementer/flere-elever-pa-erhvervsuddannelserne-hvad-kan-vi-laere-af-de-sidste-fem-ars-inds/>

⁴ <https://www.danskerhverv.dk/presse-og-nyheder/nyheder/2022/september/40-organisationer-i-falles-oprab-erhvervsuddannelserne-skal-have-et-markant-loft/>

Indsatsen blev via Budget 2021 finansieret med 32 mio. kr. i perioden 2021-2024. Heraf blev 20 mio. kr. øremærket til udvikling af attraktive og innovative campusmiljøer.

Til at lede indsatsen blev der nedsat en styregruppe med repræsentanter fra erhvervsskolerne, arbejdsmarkedets parter og Aarhus Kommune. Styregruppen inddelte den samlede indsats i fire spor:

- 1) Stærkere samarbejde mellem folkeskoler og erhvervsuddannelser (1 mio. kr. pr. år). Herunder udvikling af koncept for erhvervsskolebesøg.
- 2) Erhvervslivets rolle i forhold til erhvervsuddannelser (2 mio. kr. pr. år). Ansættelse af erhvervsplaymaker, der implementer koncepter for erhvervspraktik og virksomhedsbesøg.
- 3) Attraktive og innovative campusmiljøer (20 mio. kr. i engangsbevilling).
- 4) Synliggørelse og interessevaretagelse (ingen finansiering). Løbende indsamling og adressering af barrierer i indsatsen.

I efteråret 2021 besluttede forligspartierne bag Aarhus Kommunes budget for 2022 med overslagsårene 2023-2025 at styrke indsatsen yderligere. I tillæg til ovenstående blev der bevilget 7,5 mio. kr. til et nyt 10. klassecenter, der skulle placeres på AARHUS TECH for at tiltrække flere til erhvervsuddannelserne. Det blev herunder besluttet at nedsætte en lille agil strategigruppe med faglig viden og netværk med relevans for uddannelsesverdenen (især erhvervsuddannelserne) og erhvervslivet til at skabe fremdrift og udvikle indsatsen vedrørende campusmiljøer.

Strategigruppen skulle sekretariatsbetjenes af Borgmesterens Afdeling og referere til borgmesteren, som i foråret 2022 nedsatte følgende:

- Christian Mathiasen (formand), forhenværende rektor for Erhvervsakademi Aarhus
- Signe Tychsen Philip, underdirektør og chef for Erhvervs- og Arbejdsmarkedsuddannelser i Dansk Industri
- Lene Overgaard Andersen, CEO i Johnson Controls Denmark

I forbindelse med nedsættelsen blev strategigruppen og borgmesteren enige om et kommissorium for indsatsen (bilag 1).

1.3 Kommissorium: Flere unge på erhvervsuddannelser gennem attraktive læringsmiljøer [og 10. klassecenter]

Formålet med kommissoriet *Flere unge på erhvervsuddannelser gennem attraktive læringsmiljøer og 10. klassecenter* er at bidrage til, at flere vælger og gennemfører en erhvervsuddannelse i Aarhus – både unge afgangselever fra grundskolen, unge voksne og voksne.

Ved vedtagelsen af kommissoriet blev indsatsens fokus omdøbt fra *campusmiljøer* til *læringsmiljøer* for at tydeliggøre ambitionen om at styrke erhvervsskolernes (faglige og sociale) miljøer, snarere end ønsket om campusdannelse. Som supplement til indsatsen for attraktive læringsmiljøer fik strategigruppen også mandat til at komme med forslag til, hvorledes hele erhvervsuddannelsesområdet kan udvikles, så der uddannes flere faglærte – f.eks. gennem interessevaretagelse over for Regeringen og Folketinget. På den baggrund blev strategigruppens fokus bredere end bare læringsmiljøer, hvilket også er kommet til udtryk i dens forslag til initiativer.

Ifølge kommissoriets tidsplan skulle strategigruppen i fjerde kvartal af 2022 aflevere sine forslag til initiativer til borgmesteren, hvilket præsenteres i nærværende rapport. Processen skal endvidere evalueres primo 2023, og evalueringen skal forelægges Erhvervskontaktudvalget og byrådet efter godkendelse fra styregruppen for den intensiverede og koordinerede indsats for flere unge på erhvervsuddannelserne.

Kommissoriet skulle parallelt med ovenstående indsats for attraktive læringsmiljøer bane vej for etablering af et 10. klassecenter på en erhvervsskole (AARHUS TECH) med henblik på at styrke rekrutteringen til erhvervsuddannelserne. I forbindelse med vedtagelsen af kommissoriet blev det dog besluttet, at arbejdet for at placere et kommunalt 10. klassecenter på AARHUS TECH blev forankret i en bilateral proces mellem AARHUS TECH og Aarhus Kommune (Børn og Unge og Borgmesterens Afdeling).

Processen blev i oktober 2022 udmøntet, da Aarhus Kommune og AARHUS TECH kunne offentliggøre, at der fra skoleåret 2023/24 er indgået en aftale om at udbyde almen, kommunal 10. klasse på AARHUS TECH. Aarhus Kommune bidrager jf. Budget 2023 med 2,2 mio. kr. til finansiering af anlægsudgifter. Sporet, som handler om 10. klassecenter, bliver derfor ikke berørt yderligere i afrapporteringen og præsentationen af strategigruppens forslag til initiativer.

1.4 Metode og målgruppe

Strategigruppen indledte sit arbejde med, at formanden i foråret og sommeren 2022 var på besøgsrunde på Aarhus' fire erhvervsskoler. Herefter blev andet halvår brugt på involvering af erhvervsskoler, virksomheder, videnspersoner og unge via workshops og fokusgrupper. Indsigterne fra disse er beskrevet i afsnit 1.6. Denne inddragelsesproces skulle bruges til at indsamle viden, involvere relevante aktører og afprøve strategigruppens idéer ledende op til afrapportering i december 2022 for borgmesteren, som strategigruppen har holdt kvartalsmæssige møder med.

På baggrund af de store udfordringer med at rekruttere faglærte og uligevægten i udbuddet af og efterspørgslen på faglærte (skitseret i 1.1) valgte strategigruppen at fokusere sit arbejde på at dække arbejdsmarkedets behov. Ambitionen med indsatsen er altså at øge udbuddet af faglærte, og dermed sætter strategigruppen i mindre grad fokus på de sociale gevinster ved, at flere vælger en erhvervsuddannelse. Af den grund er strategigruppens middel til at opnå flere faglærte både, at flere vælger en erhvervsuddannelse, men også at flere gennemfører en erhvervsuddannelse – altså mindske frafaldet på erhvervsuddannelserne.

Strategigruppen definerede tre primære målgrupper for sit arbejde:

- Unge (16-19), som vælger en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen. Målgruppen har som sådan ikke nogen nedre aldersgrænse, da unges ungdomsuddannelsesvalg kan påvirkes helt ned til indskolingen og mellemtrinnet i grundskolen.
- Unge voksne (20-24 år), som potentielt vælger en erhvervsuddannelse efter at have færdiggjort en anden ungdomsuddannelse.
- Voksne (25 år og opefter).

1.5 Erhvervsskolerne i Aarhus

I Aarhus finder man uddannelser på alle niveauer, således både videregående uddannelser og erhvervsuddannelser. Dette indebærer fire erhvervsskoler: Aarhus Business College, AARHUS TECH, Jordbrugets UddannelsesCenter og SOSU Østjylland. Erhvervsskolerne dækker geografisk hele byen, fra Jordbrugets UddannelsesCenter i Mårslet og Beder til SOSU Østjylland i Skejby. Foruden erhvervsskolerne udbyder Aarhus Universitet og VIA University College erhvervsuddannelserne Tandklinikassistentuddannelsen og Beklædningshåndværker. Men strategigruppen har i sit arbejde fokuseret på de fire erhvervsskoler, hvor Aarhus Business College og AARHUS TECH, der også udbyder andre (gymnasiale) ungdomsuddannelser, tiltrækker flest elever.

Ifølge de officielle tal fra Uddannelsesstatistik er mere end to tredjedele af elevbestanden på de fire erhvervsskoler over 20 år (unge voksne og voksne), mens 39 procent af eleverne på de fire skoler over 25 år (voksne). Dette vidner om, at erhvervsuddannelserne trods deres status som ungdomsuddannelser har en høj elevprocent af unge voksne og voksne (se figur 1 på side 16). Erhvervsskolerne adskiller sig også fra gymnasierne ved, at de har et relativt højt elevfrafald. Erhvervsskolerne har nemlig et gennemsnitligt frafald på ca. 43 procent fra start på grundforløbet til start på hovedforløbet, hvilket er markant højere end gennemsnittet for gymnasiale uddannelser⁵.

Aldersfordelingen og det høje frafald har været medvirkende til at skærpe strategigruppens fokus på de ældre målgrupper og på at mindske frafaldet på erhvervsuddannelserne.

1.6 Indsigter fra strategigruppens inddragelsesprocesser

Som nævnt i afsnit 1.4 har strategigruppen involveret både erhvervsskolerne, virksomheder og de unge i arbejdet med udviklingen af konkrete forslag til styrkelse af erhvervsuddannelserne, herunder gennem en styrkelse af læringsmiljøerne.

⁵ Kilde: Uddannelsesstatistik, tabel 1627 år 2020 med kriteriet afdelings ”beliggenhedskommune” som ”Aarhus”.

På en indledende besøgsrunde på erhvervsskolerne og på en fælles workshop opridsede erhvervsskolerne hver især strukturelle og kulturelle udfordringer, som de står over for, og udtrykte interesse og vilje til at samarbejde med Aarhus Kommune.

Strategigruppen har også haft møder med videnspersoner inden for erhvervsuddannelsesområdet, hvor strategigruppen blandt andet har fået indsigter om de fysiske miljøers betydning for erhvervsuddannelseselevernes trivsel og erhvervsuddannelsernes attraktivitet over for den unge målgruppe. Det blev tydeligt, at der ikke findes en 'one-size-fits-all'-løsning, og at attraktive fysiske miljøer på erhvervsuddannelserne skal kunne noget helt andet end på eksempelvis gymnasierne.

Sekretariatet har ultimo november 2022 gennemført to fokusgruppeinterviews med unge, som for relativt nylig har truffet en beslutning om uddannelse efter folkeskolen, eller som senere i livet har valgt en erhvervsuddannelse. Også her blev mange af indsigterne, som strategigruppen i forvejen arbejdede ud fra, bekræftet, mens andre pointer blev tydeliggjort. Således kan det understreges, at den almene studentereksamen (stx) af de unge/unge voksne anses som det sikre og åbne uddannelsesvalg, mens en erhvervsuddannelse er mønsterbrydernes valg, som resulterer i nye sociale fællesskaber og en helt ny læringsstil. Stx-eleverne oplevedes langt mindre afklarede end erhvervsskoleeleverne, som til gengæld finder glæde i deres fælles faglige interesser. Fokusgruppeinterviewene gav desuden næring til initiativer om uddannelsessamarbejder målrettet erhvervsuddannelser, da erhvervsskoleeleverne både var bevidste om og interesserede i tværfaglige miljøer. På samme tid udtrykte fokusgruppemedtagerne, at de generelt var tilfredse med både værksteder og udstyr på erhvervsskolerne samt faglærernes faglige niveau og undervisning.

I starten af december 2022 deltog omkring 20 repræsentanter fra virksomheder, der rekrutterer fra erhvervsskolerne i Aarhus, i en workshop med strategigruppen. Formålet med workshoppen var, at strategigruppen kunne afdække deltagerne erfaringer med at rekruttere faglærte og deres holdninger til mulige indsatser, for at flere vælger og gennemfører en erhvervsuddannelse. I workshoppen præsenterede strategigruppen sine tanker, som blev suppleret med erfaringer fra Hjørring Kommunes "Ungegaranti". Efter en indledende drøftelse af virksomhedernes generelle oplevelser, erfaringer og holdninger, som i store træk bekræftede en lang række af strategigruppens indsigter, gav deltagerne inputs og opbakning til, at strategigruppen kunne arbejde videre med "Aarhuspartnerskabet" (initiativ 1 i næste

kapitel). Opfordringen lød, at Aarhus Kommune skulle gøre det nemt for virksomhederne og præsentere et færdigt koncept, som interesserede virksomheder kunne tilslutte sig. Altså en ”coalition of the willing”.

2.0 Præsentation af strategigruppens fem forslag for læringsmiljøer

På baggrund af strategigruppens arbejde med inddragelse af erhvervsskoler, virksomheder og de unge samt eksterne eksperter og egne drøftelser er der kommet en lang række temaer og forslag op. Disse relaterer sig dels generelt til udfordringer og mulige initiativer til styrkelse af erhvervsuddannelserne i Aarhus, dels er de konkret målrettet styrkelsen af læringsmiljøerne i relation til erhvervsuddannelserne, som er omdrejningspunktet for kommissoriet for strategigruppen. Udgangspunktet har været, at de generelle betragtninger og forslag ikke skulle gå tabt, og de er derfor videreformidlet til øvrige relevante arbejdsgrupper i Aarhus Kommunes samlede indsats for flere på erhvervsuddannelserne.

I relation til læringsmiljøerne på erhvervsuddannelserne har strategigruppen valgt at fokusere på fem initiativer. Disse er valgt på baggrund af de kriterier, som er beskrevet i metodeafsnittet (1.4). Baggrunden for at fokusere på fem initiativer ud af de mange forslag, som strategigruppen har haft oppe at vende (bilag 2), er, at de alle rummer flere af de elementer, som har været drøftet og udviklet undervejs.

2.1 Aarhuspartnerskabet: rammen og muligt indhold

Udfordringen med den lave søgning til og gennemførelse på de aarhusianske erhvervsuddannelser er så kompleks, at den nødvendigvis må løses i et tæt samarbejde mellem erhvervsskolerne, erhvervslivet og Aarhus Kommune. Traditionelt har der i Aarhus også været et godt samarbejde mellem disse tre sektorer, og strategigruppen foreslår at udvikle dette samarbejde til et egentligt partnerskab med en højere grad af frivillig forpligtelse fra parterne.

I andre kommuner, herunder Aalborg, Hjørring og Viborg, har kommunen med succes etableret alliancer eller partnerskaber med erhvervslivet. Strategigruppen mener på den baggrund, at et stærkere partnerskab mellem erhvervsskolerne, Aarhus Kommune og

erhvervslivet (herunder aftaler med konkrete virksomheder) vil være med til at styrke målet om, at flere vælger og gennemfører en erhvervsuddannelse. Et sådant ”Aarhuspartnerskab” kan eventuelt bygge på en underskrevet commitment paper/kontrakt, som beskriver de gensidige forventninger til hinanden, således at partnerskabets deltagere både yder ind i og får udbytte af partnerskabet.

For strategigruppen er det imidlertid helt afgørende, at det bliver frivilligt at deltage i et sådant partnerskab, men at det herefter bliver tilstrækkeligt forpligtende og involverende for alle deltagende parter. Med udgangspunkt i en ”coalition of the willing” kan et Aarhuspartnerskab således indeholde:

- Alliancer målrettet udvalgte uddannelser med rekrutteringsudfordringer omhandlende formidling af lærepladser.
- Samarbejde mellem virksomheder og erhvervsskoler om opkvalificering af undervisere på erhvervsskolerne, da kravene til faglærere udvikler sig hele tiden.
- Samarbejde om styrkelse af folkeskolelæreres praksisfaglighed via virksomheds- og erhvervsskolebesøg for lærere.
- Forpligtelse til folkeskoleindsatser, hvor et partnerskab kan højne deltagelse fra virksomheder og erhvervsskoler i de igangværende indsatser i folkeskolen.
- Lærlingeklubber, som på tværs af virksomheder kan skabe faglige og sociale fællesskaber for lærlinge.

Ovenstående indsatser bør hver især fokusere på bestemte målgrupper, områder og fag. Således kan der i sidste ende blive tale om flere og mere målrettede partnerskaber/indsatser under den samlede hat ”Aarhuspartnerskabet”. Det er vigtigt at understrege, at konceptet Aarhuspartnerskabet endnu ikke er færdigudviklet. Hvis Aarhuspartnerskabet ønskes etableret, vil der derfor være behov for, at Aarhus Kommune som den drivende kraft i samarbejde med erhvervsskolerne, virksomheder og de unge tilføjer konkret indhold, der gør det interessant og relevant for virksomheder og erhvervsskoler at deltage i og bidrage ind i.

2.2 Samarbejde om særligt grønne uddannelser

Udover rekruttering af arbejdskraft – herunder i særlig grad faglært arbejdskraft – er én af tidens største udfordringer for Danmark og Aarhus den grønne omstilling. På den baggrund

foreslår strategigruppen at kombinere de to udfordringer og bruge de unges interesse i bæredygtighed til at styrke rekrutteringen og fastholdelse på de tekniske, jordbrugsorienterede og merkantile erhvervsuddannelser med særlig betydning for den grønne omstilling. Således kan man i Aarhus med fordel synliggøre mulighederne og perspektiverne i en faglært karriere inden for den grønne omstilling ved at skabe unikke grønne erhvervsuddannelsesmiljøer sammen med relevante erhvervsrettede videregående uddannelser og eventuelt andre ungdomsuddannelser.

På den måde kan Aarhus' særlige position som en førende uddannelsesby for videregående uddannelser anvendes i arbejdet for at styrke erhvervsuddannelserne. I forvejen må det forventes, at man som færdiguddannet vil skulle samarbejde med kolleger med forskellige uddannelser, og at eleverne derfor allerede under deres uddannelse med fordel vil kunne samarbejde på tværs af uddannelsesniveauer.

Ved at udvælge et antal erhvervsuddannelser, som er særligt vigtige for den grønne omstilling og koble dem sammen med relevante erhvervsrettede videregående uddannelser vil Aarhus kunne skabe unikke tværfaglige og sociale uddannelsesmiljøer, som vil kunne synliggøre fremtidsperspektiverne i en erhvervsuddannelse – på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet.

Det er vigtigt at understrege, at erhvervsuddannelsernes samlede læringsmiljøer er en sum af undervisningsmiljøer på erhvervsskolen og læringsmiljøer i oplæringsvirksomhederne. Derfor vil det også være et pejlemærke for initiativet, at læringsmiljøerne kobler miljøerne på skolerne og i virksomhederne. Der kan desuden tages stilling til, om et sådant tværfagligt miljø kan udmøntes i et samarbejde om én eller flere fysiske lokationer, som kan være kraftcenter for initiativet.

2.3 Mere fokus på de unge voksne

Strategigruppen foreslår et strategisk fokus på målgrupperne unge voksne/voksne som et særligt Aarhus-initiativ. Målgruppen i indsatsen, for at flere søger en erhvervsuddannelse i Aarhus, skal dermed udvides fra entydigt fokus på grundskolelever til også at omfatte unge voksne og voksne herunder studenter, som ikke kommer i gang med – eller gennemfører – en videregående uddannelse. Konkret foreslår strategigruppen, at Aarhus udnytter sin status som studieby og synliggør erhvervsuddannelserne som et naturligt valg efter gymnasiet på niveau

med de videregående uddannelser – f.eks. i forhold til boligforhold, deltagelse på u-days og i studievejledningen.

I relation hertil mener strategigruppen, at der er et uforløst potentiale i at målrette flere kommunikationsindsatser mod unge voksne og voksne, da de ifølge DEAs analyser i lav grad har været de primære målgrupper for de hidtidige indsatser, selvom størstedelen af erhvervsskolerne rekrutterer flest fra disse målgrupper. På den baggrund bør målgrupperne unge voksne og voksne prioriteres mere, end de har været hidtidige lokale og nationale indsatser.

2.4 Boligforhold kan styrke de sociale og faglige miljøer

En central indsigt fra strategigruppens inddragelse af erhvervsskolerne og særligt fra fokusgrupperne med de unge og unge voksne er erhvervsuddannelseselevernes fokus på faglige fællesskaber. Hvor der på de gymnasiale uddannelser synes at være større fokus på sociale fællesskaber, mødes erhvervsuddannelseselever i højere grad omkring deres fælles faglige interesser, som også er udgangspunktet for deres uddannelsesvalg.

Strategigruppen mener derfor, at eleverne på erhvervsuddannelserne i endnu højere grad skal have adgang til fysiske rammer, hvor disse faglige fællesskaber kan udfoldes. Her kan skolehjem og andre typer ungdomsboliger benyttes til at skabe synergier, hvor boligservicering af eleverne bruges til at styrke de faglige fællesskaber. Forslaget handler således ikke om alene at sikre boliger til elever på erhvervsuddannelser, da disse allerede har adgang til de aarhusianske kollegier, men om i højere grad at koble attraktive boligforhold for erhvervsuddannelseselever op på de faglige miljøer.

I forvejen har nogle af erhvervsskolerne i Aarhus skolehjem eller adgang hertil.

Strategigruppen foreslår derfor, at Aarhus Kommune og erhvervsskolerne samarbejder om at udbygge disse og i endnu højere grad udnytter dem til at udgøre rammen om mødet mellem unge i en fælles faglig interesse.

Der kan derudover kigges på afstandskriterierne, når det gælder adgangen for elever til skolehjem, og hvorvidt øget adgang til skolehjem for det lokale elevgrundlag kan højne erhvervsuddannelsernes attraktivitet. Strategigruppen mener dermed, at der i skolehjemmene, kollegier og andre ungdomsboliger ligger et stort uforløst potentiale for at skabe attraktive

faglige fællesskaber i samspil med erhvervsskolerne og deres elever, hvilket man har set på Den Jydske Håndværkerskole og ved opførelsen af nye skolehjem i Herning, Horsens og Roskilde.

2.5 Aarhus Kommune skal gå forrest og prioritere erhvervsskolerne

Hvis virksomhederne i Aarhus fremadrettet skal have adgang til den arbejdskraft, de efterspørger, kræver det også, at Aarhus Kommune udviser politisk og organisatorisk vilje til at få flere til at vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse.

Strategigruppen peger konkret på, at Aarhus Kommune:

- skal styrke kommunikationen om sine indsatser og i endnu højere grad involvere erhvervslivet i disse.
- skal behandle erhvervsuddannelserne på niveau med de videregående uddannelser ved, at de f.eks. er synlige i forbindelse med u-days og lign.
- ikke udelukkende ser på overgangsfrekvensen fra grundskolen til erhvervsuddannelserne, da denne ikke giver et retvisende billede af rekrutteringen til erhvervsuddannelserne, herunder bør den suppleres med et øget fokus på de unge voksne og voksne.
- kommunens valg af medlemmer til erhvervsskolernes bestyrelser skal signalere de høje ambitioner, som det kræves for at vende udviklingen, hvilket kræver tæt kobling til kommunen og forvaltningen.

Strategigruppen mener, at Aarhus Kommunes rolle er særligt vigtig, da erfaringerne viser, at en vellykket erhvervsuddannelsesindsats kræver organisatorisk forankring. Aarhus Kommune bør derfor i endnu højere grad spille en central rolle i at koordinere og udvikle området på tværs af aktører.

3.0 National interessevaretagelse

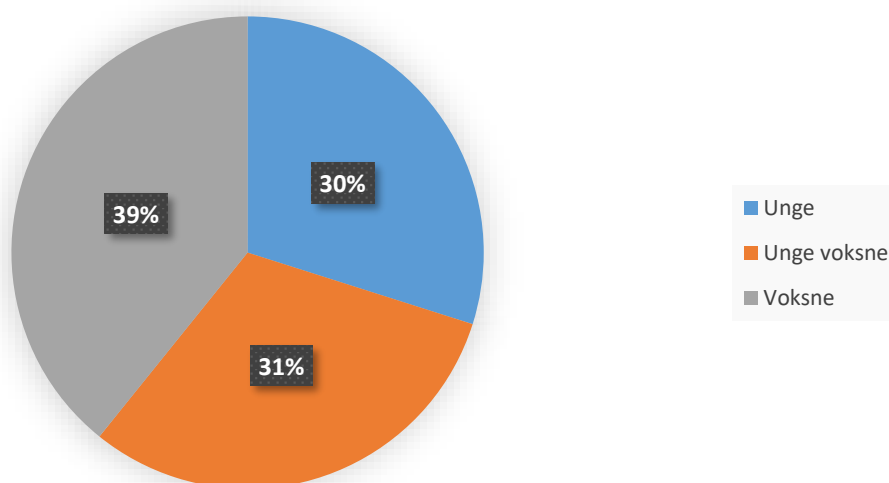
I strategigruppens arbejde med interessevaretagelse har der løbende været indsamlet viden om strukturelle forhold, som står i vejen for, at flere vælger og gennemfører en erhvervsuddannelse. På baggrund heraf har Borgmesterens Afdeling og strategigruppen

indsamlet viden om forhold, der fremadrettet potentielt kan udfordres, hvis de rette muligheder opstår.

Indsamlingen viser, at rekruttering til erhvervsuddannelser er et kompliceret problem, som går igen på tværs af mange kommuner, og som relativt få har formået at løse. Der er med andre ord brug for, at man nationalt tager fat om de strukturelle eller andre udfordringer, som kræver nationale løsninger. I første omgang afventer strategigruppen reformkommissionens anbefalinger til uddannelsesområdet.

Konkret anbefaler strategigruppen (jf. initiativ 3), at man også nationalt supplerer fokuset på måltal om overgang fra grundskole til erhvervsuddannelser med indsats og måltal for unge voksne og voksne, herunder ufaglærte studenter. Udfordringen med manglen på faglært arbejdskraft er tilstrækkelig stort og komplekst, at den altoverskyggende ambition bør være at øge udbuddet af faglært arbejdskraft, og her bør fokuseres på at udvide den samlede målgruppe for erhvervsuddannelserne både fra grundskolen og senere i livet – til gavn for den enkelte og for samfundet.

Aldersfordeling på erhvervsuddannelserne i Aarhus

Figur 1: Elevbestand fordelt på aldersgrupperne "unge", "unge voksne" og "voksne" (angivet i procent) på erhvervsuddannelserne i Aarhus per 30. september 2022. Kilde: Uddannelsesstatistik, tabel 1850 med kriteriet afdelings "beliggenhedskommune" som "Aarhus".

4.0 Bilagsoversigt

Bilag 1: Kommissorium – Flere unge på erhvervsuddannelser gennem attraktive læringsmiljøer og 10. klassecenter

Bilag 2: Forslag til initiativer for attraktive læringsmiljøer på erhvervsuddannelserne, som strategigruppen tidligere har drøftet